

ГОРАН НИКОЛИЋ *
Институт за европске студије
Београд

УДК 339.9:339.7
Монографска студија
Примљен: 28.01.2014
Одобрен: 07.02.2014

ТЕНДЕНЦИЈЕ СВЕТСКЕ ПРИВРЕДЕ У ДРУГОЈ ДЕЦЕНИЈИ 21. ВЕКА**

Сажетак: Према најновијем извештају Светске банке предвиђа се раст глобалног БДП са 2,4% у 2013. на 3,2% у овој години, те стабиловање раста БДП на 3,4% и 3,5% у 2015. и 2016, с тим да почетно убрзање одражава снажан успон економија развијених земаља. Економске перспективе већине развијених земаља су добре, и изгледна је синхронизована експанзија у САД, еврозони и Јапану, по први пут од 2010, што ће утицати и на повећање тражње на тржиштима у ЗУР и 'погурати' глобални раст у 2014'. најбржим темпом у последње четири године.

Финансијско-економска криза 2007-2008. довела је у питање постојеће глобалне образце моћи. Трендови указују да ће економија Кине престићи америчку већ почетком 20-их, али да ће САД ће и наредне деценије остати водећа глобална сила и то захваљујући снажној дипломатији и мрежи савезништва у свету, војној супремацији и доминирајућем културном образцу. Европа ће наставити да буде фокусирана на себе, по питањима као што је проширење ЕУ и санирање ефеката кризе. Азија ће остати најбрже растући регион у наредним годинама, будући да су економски фундаменти овог континента у врло добром стању.

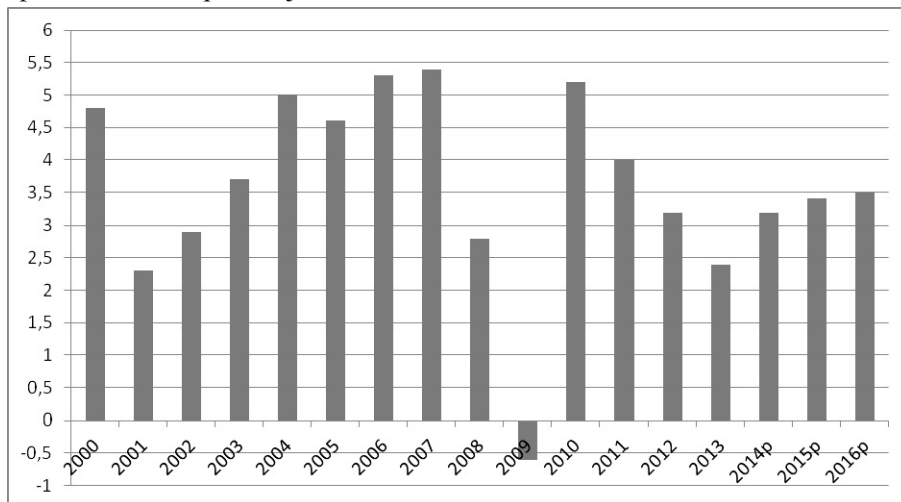
Кључне речи: глобална економија, тенденције, криза 2007-08, САД, Кина, Еврозона, 2020

* goranvnkolic@gmail.com

** Рад је део пројекта *Србија у процесима европских интеграција: глобални контекст, институције и идентитет* који под бројем 179014 финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

Глобални економски раст у периоду 2000-2013.

Просечан раст глобалне привреде (по тржишним курсевима) у периоду 2001-2013. износио је 3,6%. Економија САД расла је просечно 1,9% у истом раздобљу, кинеска привреда 9,2%, док је економија еврозоне повећавана за 1% просечно.¹ Генерално, раст је био снажан у земљама у развоју (ЗУР) и веома спор у развијеним земљама, посебно услед ефеката Велике рецесије 2008-2009. године.

Графикон 1: Раст светског БДП 2000-2016
(пројекције Светске банке за 2014-2016)

Извор:

<http://finance.mapsofworld.com/economy/>; <http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects/infographic-growth>

Период 2000-2013. се може поделити у два врло различита раздобља; прво траје до почетка кризе (2000-2007) и одликује га брз раст, посебно у ЗУР. У другом периоду наступа тзв. Велика рецесија, чије последице се и данас осећају, поред осталог и по томе што већина развијених земаља још увек није достигла предкризни ниво БДП (брuto домаћи производ или ГДП - Gross Domestic Product) по становнику. Од развијених земаља посебно је спор просечан раст 2000-2013. имала еврозона. Наиме, структурни трендови у Европи су слаби још од средине

¹ EUROSTAT, 2013. [epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title= File:Real_GDP_growth_2002-2011_\(%25_change_compared_with_the_previous_year_averaged_2002-2011\).png&filetimestamp=20121204111031](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Real_GDP_growth_2002-2011_(%25_change_compared_with_the_previous_year_averaged_2002-2011).png&filetimestamp=20121204111031). www.indexmundi.com/g/g.aspx?c=us&v=66.

1990-их, што се најбоље види по успоравању раста ТФП (тотална факторска продуктивност). Поред тога, кредитни бум, који је започео у раним 2000-их, довео је погрешне расподела инвестиција и ресурса. Структурне промене су почеле, али је прерасподела средстава и даље спора, с обзиром на потребно раздуживање, структурне ригидности, преостале слабости у банкарском сектору, те и негативан утицај старења становништва на раст. Економија еврозоне крајем 2013. и почетком 2014. успева да се стабилизује, али је раст на њеној периферији отежан слабом доступношћу кредита. После рецесије (пад БДП од 0,4%) у 2013, која је била практично наставак кризе из 2009, очекује се (скроман) привредни раст од 1% у 2014. Званичници ЕУ предвиђају крајем 2013. да ће анемичан раст учинити да стопа незапослености остане рекордна и током ове а и 2015, и то услед смањивања трошкова приватног сектора и мера фискалне штедње.²

У студији Европске комисије (2013)³ прво је представљен ‘do-nothing’ сценарио који би значао просечну стопу раста нешто нижу од 1% просечно у периоду 2014-2023, што је душло спорије од процењене стопе раста у САД. У другом сценарију, са структурним реформама, које би пре свега подстакле раст ТФП, стопе раста БДП би биле знатно више. Наиме, процењује се да би просечан раст БДП износио 1,4% у раздобљу 2014-2023, после негативног раста 2008-2013. (-0,3 % просечно) и релативно снажног раста 1998-2007. (2,3%). Ипак, потенцијални раст у еврозони у наредних 10 година и даље је знатно нижи од онога процењеног за САД (2,5%). Поређење између еврозоне и САД у раздобљу 1998-2023. с обзиром на потенцијалне стопе раста БДП показује да су САД биле мање погођене финансијском кризом као и да ће та земља испливати из кризе у бољем положају у односу на еврозону. Након неизбежног реструктурирања у непосредном раздобљу након кризе, САД ће постићи потенцијални раст сличан ономе пре кризе, док ће потенцијална стопа раста у еврозони бити душло нижа од предкризне. Поменута студија указује да ће еврозона 2023. имати животни стандард у односу на САД који ће бити мањи него у средином 1960-их. Ако се то оствари, животни стандард у еврозони (потенцијални БДП по глави становника) ће бити само око 60% америчког нивоа 2023, а готово 2/3 тог гена у животном стандарду ће бити последица нижег нивоа продуктивности рада,

² Hannon, & Brittain (2013): EU Expects Sluggish Growth, High Unemployment to Persist. The Wall Street Journal (5.11.2013). Retrieved from <http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702304391204579179161059761256>.

³ European Commission, 2013, *Quarterly Report on the Euro Area*, VOLUME 12 N. 4 (2013) European Union, 2013. стр. 9-14. http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/qr_euro_area/2013/pdf/qrea4_en.pdf.

док ће преостала трећина бити последица разлика у коришћењу радне снаге (тј. разлике у броју радних сати по раднику и стопа запослености). Након што је, после посебно интензивног раста 60-их и 70-их, средином 1990-их доспела на готово 90% америчког нивоа по продуктивности рада, еврозона је погоршала свој резултат за пуних 10 процентних поена до 2013, да би пројектовани пад износио додатних 6 процентних поена до 2023. (на 73 % нивоа продуктивности рада у САД).

Удео БДП ЕУ у глобалном БДП константно пада од 2000. (када је износио равно трећину) и после четвртинског удела 2013. пашће на петину 2018. (ИМФ, 2013). Кључни проблем ЕУ и еврозоне, је опадање конкуритивности њене индустрије, и то у корист источне Азије, и пре свих Кине. Већина земаља ЕУ има високе јавне дугове и велике фискалне дефиците, али основна ствар која разликује економије које су у тешкој кризи од осталих привреда ЕУ јесте висина спољнотрговинског (или тачније платнобилансног) дефицита, где 'предњаче' периферне земље ЕУ. Значај ЕУ као инвеститора, такође, опада од почетка кризе, а исти случај је и са учешћем ЕУ у глобалној трговини (од 2000. ЕУ у укупном светском робном извозу опада са 18,2% на 15% 2012.⁴

Финализовање Trans-Atlantic Trade Pact-а између између САД и ЕУ би значило отварање затвореног аграрног тржишта ЕУ, укидања царина и лимитирање регулације, смањивање ограничења код јавних набавки америчке владе, што би подстакло трговину и међусобне инвестиције. Европски званичници ове разговоре виде као пожељан генератор раста за регион, посебно због рецесије. Главна корист од договора била би укидање бројних прописа, односно нецаринских баријера, које ограничавају трговину. Са аспекта САД, ово је ривалски покушај у односу на азијску зону слободне трговине (Regional Comprehensive Economic Partnership), којим би се утицај САД у регион повећао на уштрб Кине. За ЕУ је планирани трговински споразум са САД начин да се избегне ирелевантност на глобалној сцени. Индикативно је да је Кина успела да спречи трговински рат поводом фамозних соларних панела практично сепаратним убеђивањем Берлина.⁵

Раст БДП САД је од стране Светске банке (2014) процењен на 1,8% у 2013 и 2,8% у 2014, и то захваљујући снажној приватној тражњи

⁴ EUROSTAT, 2013. Retrieved from http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-13062012-BP/EN/2-13062012-BP-EN.PDF

⁵ Stephens, P. (2013). China is giving Europe a harsh lesson in geopolitics, *Financial Times* (13.6.2013). Retrieved from <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/8b68e518-d360-11e2-95d4-00144feab7de.html#axzz2jfZH6wAo>

подржаној опоравком тржишта некретнина. Релативно опадање привреде САД, односно смањивање њеног удела у глобалном ГДП, посебно је изражено након 2000. и убрзано кризом 2008. За успоравање релативног опадања САД од велике важности је наводна ‘freaking’ револуција (нафта и гас из уљних шкриљаца, хидраулично произведена), односно потенцијал да САД у наредној деценији постане, заједно са Канадом, енергетски самодоволна (што имплицира снажно слабљење позиција земаља Залива и Русије). О овој широко дискутованој теми постоје опречна мишљења, иако је чињеница да су у последњих седам година, закључно са августом 2013, САД за чак 30% смањиле увоз сирове нафте (укључујући и нафтне деривате (ИЕА, 2013). Нпр. Дејвис и Легет (Davis & Leggett, 2013) показују да ће америчка продукција тешке нафте (‘tight-oil’) достићи максимум 2017. и почети да опада. Сличног је мишљења и Паверс (Powers, 2013) који у интервјуу The Energy Report пореди ‘shale boom’ са бумом на тржишту актива, односно некретнина, које је неславно окончан средином 2007. Интернационал Енерџи Агенцу (World Energy Outlook, 2013) процењује да ће ‘light tight oil’ продукција у САД и широм света само кратко смањити зависност од сирове нафте са Блиског Истока. Наиме, средином 2020-их ‘non-OPEC’ производња ће почети да пада и земље Блиског Истока ће обезбеђивати све већи део повећање тражње. Високе цене нафте ће стимулисати екстракцију ‘light tight oil’, али ти ресурси нису бесконачни. Раст производње ‘light tight oil’ ће достићи максимум 2020, а од тада ће стагнирати. Ово је врло слично процени Energy Department’s Information Administration (базирана у САД). Једноставно, ‘light tight oil’ је, за разлику од нафте у Заливу, скупа. Коришћење ‘renewable energy’ за друмски транспорт ће снажно порастати са 3% 2013, на 8% 2035, највише у САД, ЕУ и Кини. Међутим, тражња за енергијом ће расти брже тако да ће ‘carbon dioxide output’ порастати за 20% до 2035.⁶

Велики проблем за одрживост јавних финансија САД представља снажан раст нето јавног дуга, који се дуплирао од 2007. када је износио 36% БДП. Обесхрабрујућа је тенденција његовог даљег увећања што је добрим делом последица Обаминах програма, пре свега: Social Security, Medicare, Medicaid.⁷ Истина, оно што делимично олакшава ситуацију је врло ниска камата на јавни дуг (2,8% средином јануара 2014).⁸

⁶ Wald, M. 2013, Shale’s Effect on Oil Supply Is Not Expected to Last. Retrieved from Nov 12, 2013 http://www.nytimes.com/2013/11/13/business/energy-environment/shales-effect-on-oil-supply-is-not-expected-to-last.html?ref=international&_r=0

⁷ Boccia, R. (2013): The Sure Path to American Decline, *National Interest*. Retrieved from <http://nationalinterest.org/commentary/the-sure-path-american-decline-9365?page=show>

⁸ <http://online.wsj.com/public/page/news-european-union.html>

Јапан се скоро две и по деценије, након берзанског краха, налази у фази врло спорог раста (просечно нешто испод 1%). Услед монетарне и фискалне експанзије раст ће 2013. достићи 1,7%, колико би требало да износи и 2014-15, док би благо успоравање могло да уследи наредних година (на 1,1% 2016-2017.).

Стопа раста у Кини ће благо успорити (са 7,8% 2013 на 7,3% у 2014.), како су фискални стимуланти ублажени због забринутости за финансијску стабилност и због жеље да се успостави балансиран и одржив раст. На трећем пленуму Комунистичке партије Кине, новембра 2013, отворена су главна питања везана за свеобухватно продубљивање реформи. Инсистира се на убрзавању развоја социјалистичке тржишне економије, демократије, културног развоја, друштвене хармоније и еколошког напретка. Базични циљ је да рад, знање, технологија, менаџмент и капитал ослободе свој динамизам.⁹ Дрезнер (Drezner, 2013) наглашава да поменути Пленум Комунистичке партије Кине промовише симултано економску либерализацију и наставак тврдог политичког приступа. Индикативно је да је на Пленуму посебно критикован неолиберализам ('market omnipotence theory') а и жестоко је одбачена критика државних предузећа као монополистичких. Премијер, Li Keqiang, упозорио је да земљи треба средњорочни раст од високих 7,2% да би одржала стопу незапослености на подношљивих 4%.

Пуно је референтних економиста који доводе у питање могућност Кине да одржи високе стопе раста у годинама које долазе, од којих неки чак сматрају да је „меко приземљење” већ почело. Процењује се да ће очекивани пад цена некретнина успорити кинески раст наредних година. Основни разлози успеха Кине, односно њеног епохалног тродеценијског раста (најбржег у светској историји), били су: реформска политика, повољно међународно окружење, као и адекватна демографска структура. Сви ти услови прете да се релативно брзо изгубе. Наизглед неисцрпна база јефтине радне снаге имаће врхунац у 2014, делом и због политике „једно дете”, мере која је коначно укинута на партијском пленуму новембра 2013. По неким проценама, велика понуда радне снаге је повећала раст БДП за 1,8 процентних поена на годишњем нивоу од краја 1970-их, али ће контракција радно способног становништва оборити раст за 0,7 процентних поена до 2030. Ослањање на извоз и контролисану валуту неће још дуго бити добитна комбинација ако амерички потрошачи наставе тренд повећавања штедње. Кинески раст извоза, који у просеку износио 21% годишње у последњој деценији, извесно ће морати

⁹ Minnich & Baker 2013, China's Inevitable Changes. *Stratfor*. Retrieved from <http://www.stratfor.com/weekly/chinas-inevitable-changes>.

знатно да успори. Плате већ значајно расту, па се производња сели у Вијетнам, Пакистан, Бангладеш. Јун (Јун, 2013) указује да Кина још увек има неискоришћени потенцијал раста, и поред успоравања са 10% 2007. на 7,7% 2013. Теорија конвергенције (Convergence Hypothesis) полази од становништва да ће брзо-растуће ЗУР успорити раст када достигну одређени ниво БДП по становнику и капиталне опремљености радника у односу на развијене земље. Обично се сматра да је тај ниво око 60% дохотка САД *per capita* по куповној моћи. Искуство Јапан и четири „азијска тигра” (Хонг Конг, Сингапур, Ј. Кореја, Тајван) конзистентно је са овом теоријом. Наиме, њихов БДП је био на том нивоу рачунајући БДП по куповној моћи по становнику када се економски раст снажно успорио, прво у Јапану почетком 70-их. Екстерни шок може да објасни успоравање кинеског раста од 2007. (ренминби је реално апресирао према долару, што је повећавало трошкове предузећа, док је шок на страни тражње, које је снажно пала с кризом 2008, погоршао ситуацију). Раст ТФП је извесно снажно пао. Ако Кина не успе да дође до предности које пружају шокови у складу са Шумпетеровом (Schumpeter) креативном деструкцијом (creative destruction), односно да имплементира структурне реформе (ојачавање улоге тржишта, смањивање државне интервенције, престанак субвенционисања неефикасних предузећа) кинески ТФП ће снажно успорити. Међутим, како је кинески БДП по становнику тек на осмини или шестини америчког (номинални или по куповној моћи) њен потенцијал за раст је у складу са Convergence Hypothesis, дакле, далеко од испуњеног. То упућује да ће ниво БДП до којег се може стићи у наредним деценијама зависити од перспективе раста ТФП. Кинески раст ТФП је у последње три деценије просечно износио 4% и извесно мора успорити у наредним годинама. За одржавање просечног раста БДП од 6% потребна је стопа инвестиција од 25-30% БДП и ТФП раст од само 2,2-2,7%, што су реалистичне претпоставке. Како је кинеска продуктивност знатно испод оне у САД и како ће се алокација ресурса додатно унапредити у наредној деценији (како се капитал и рад буду редистрибуирали широм земље), ТФП раст од 3% је сасвим реалан, што би значило да раст БДП може достигати 7% током наредних десет година, што би значило и наставак релативно брзе конвергенције.

Супростављеног мишљења је Петис (Petis, 2014), који потенцира да је коначно ребалансирање кинеске економије почело, пошто је постало очигледно да стопа раста од 7% или 8% није одржива, пре свега због домаћих неравнотежа, односно ниске потрошње. Овај аутор сматра да је раст од 3% или 4% у наредним годинама, током ребалансирања, реалистичан. Петис сматра да и ако се стопе раста од 7% одрже ове и 2015. то

ће бити због изостанка реформи. Овај аутор потенцира да огромна инвестициона потрошња отишла у пројекте са негативним приносима, што се дешава свакој земљи која има сличан развојни модел. Консекветно, укупни дуг расте снажно и брже од капацитета за његово сервисирање, што је неодрживо. Оно што ће успорити раст је неминовно успоравање кредитне експанзије, ефекат промашених инвестиција, те недостатак тражње за производњу са прегломазним капацитетима.¹⁰

Кина је 2013. постала и највећа светска трговинска нација (највећи извозник је већ дуги низ година), са разменом од 4160 милијади долара. Наиме, робни извоз је порастао је 7,9% на 2210 милијарди долара, увоз је порастао 7,3% на 1950 милијарди долара, док је трговински суфицит Кине достигао 260 милијарди долара, 12,8% више него 2012. Иако успорава, раст кинеског извоза је још далеко од заустављања, упркос несатанку предности у трошковима рада (наднице у вишеструко увећане у последњих десет година). Кинески извозници кажу да су били у стању да задрже ниске цене и иностране купце јер су фабрике постајале продуктивније. Већи део производње је остао у Кини услед високо развијених ланаца снабдевања, који су и даље међу најбољима у свету.¹¹

Ризик за Кину представља врло висок ниво монетизације привреде. Подаци кинеске централне банке од 15.1.2014. указују да се рапидан раст новчане масе наставља. Наиме, новчана маса (мерена агрегатом М2) су утростручила од краја 2006. То је далеко више од индиректних ефеката 'quantitative easing' у САД, где је М2 поралса 'само' 55% од краја 2006. до краја новембра 2013. (М2 у САД износи око 11 000 милијарди долара, а у Кини око 18 000). Снажно упумпавање новца од стране кинеске централне банке се, пре свега, одразило на раст цена актива, односно некретнина, што повећава ризик од стварања 'балона'. Раст М2 рефлектује снажну експанзију кредитирања, посебно тзв. 'shadow banking', што тренутно спасава многе неефикасне државне фирме (са прегломазним капацитетима) од банкрота. Кинеска централна банка предузима мере да обузда раст новчане масе: М2 је расла 13,6% 2013, благо спорије него 2012 (13,8%) и изразито спорије од 2009. (30%). Питање је да ли се може даље успорити раст кредита и новчане масе а да се не проузрокује снажан пад цена некретнина и створе непремостиви проб-

¹⁰ Michael Pettis, 2014. *China Reforms: Why Maintaining High Economic Growth Is Impossible*. Economy Watch, 7.1.2014. <http://www.economywatch.com/features/china-reforms-sustaining-high-economic-growth-impossible.07-01.html>

¹¹ Keith Bradsher, 2014. *Even as Wages Rise, China Exports Grow*. 9.1.2014. http://www.nytimes.com/2014/01/10/business/international/chinese-exports-withstand-rising-labor-costs.html?ref=international&_r=0

леми за кредитно зависне компаније. Два умерена успоравања у креирању новчане масе током 2013. су узроковала снажан раст интербанкарских камата.¹² Камате на корпорацијске позајмице су већ високих 10%, што је најскупље од свих великих светских економија. Америчка централна банка (ФЕД) је упумпавала огромне количине новца од почетка кризе (око 2900 милијарди долара), али су пословне банке биле мање спремне да саме позајмљују (док је у Кини мултипликациони ефекат код креирања новчане масе био вишеструко већи). На крају, главни разлог зашто је М2 у Кини толико већи од М2 у САД је то што се САД ослања на обвезнице (које нису укључене у М2) ради финансирања економског раста (а код Кине је то скоро искључиво кредитирање).¹³

У сваком случају, чини се реалним да ће се конвергенција, односно приближавање нивоа достигнутог БДП ЗУР у односу на развијене земље успоравати. Ђанков и Агтмаел (Ђанков & Агтмаел, 2013) наводе да је декаду дуг економски раст у ЗУР (6,9% просечно 2003-2012), извакао 300 милиона људи из сиромаштва, а да се удео ЗУР у глобалној економији сваке од последњих 20 година повећавао за скоро један процентни поен. Истовремено, развијени свет је имао просечан раст БДП од само 1,3%, услед финансијске кризе и губитка конкурентности. Ипак, раст ЗУР се знатно успорио последњих година, на 4,8% у 2013. Чини се реалним да ће се конвергенција, односно приближавање нивоа достигнутог БДП ЗУР у односу на развијене земље успоравати. Дервиш (Derwis, 2013) сматра да вероватан је повратак на преткризне разлике, као у периоду 1990-2008. (без 1997-1998, тј. азијске финансијске кризе), када је БДП *per capita* у ЗУР растао око 2,5 процентних поена више него у развијеним земљама. У периоду 2008-2012. тај диференцијал се повећао на више од четири процентна поена, а велики део разлике за ЗУР креирала је Кина током читавог посматраног раздобља.¹⁴

Пројекције кретања глобалне економије у периоду 2014-2020.

Пре анализе средњорочног периода пред нама можемо се осврнути на пројекције за текућу, 2014, годину. Наиме, предвиђа се благо убрзавање глобалног раста, после 2013, која се може сматрати прекретном.

¹² Minxin Pei, *The Real China Threat: Credit Chaos*, January 8, 2014, National Interest. <http://nationalinterest.org/commentary/the-real-china-threat-debt-9677?page=show>

¹³ Keith Bradsher, 2014, *China Dwarfs U.S. in Monetary Stimulus*, *New York Times*, 15.1.2014. http://www.nytimes.com/2014/01/16/business/international/china-dwarfs-us-in-monetary-stimulus.html?ref=international&_r=0

¹⁴ Kemal Dervis, 2013. *The End of Convergence?* Brookings, 3.10.2013.

<http://www.brookings.edu/research/opinions/2013/10/03-emerging-market-growth-dervis>

Када је у питању САД најважнијом променом сматра се постепено смањивање обима куповине обвезница од стране ФЕД-а (тј. мања примарна емисија). Раст запослености од 1,7% годишње, почевши од 2009, требало би се да настави. У еврозони се очекују даље активности на имплементацији банкарске уније, као и евентуална снажније ангажовање Европске централне банке у евентуалним кризним ситуацијама (у случају мања ликвидности, дефлације..). Трећа економија света, Јапан, ће одржати раст услед експанзивне монетарне фискалне политике (Abenomics). Кинеска привреда ће благо успорити, али се очекује да ће у случају да стопа раста падне испод 7% уследити фискално-монетарни подстицаји. Специјална економска зона у Шангају ће бити тест за даље реформе најављене на Трећем пленуму комунистичке партије.¹⁵

Светска банка у извештају од 14. јануара 2014. предвиђа убрзавање глобалног економског раста, на 3,2% у 2014 (са 2,4% 2013). Оно што охрабрује је процена да би убрзавање раста могло наставити. Наиме, глобални раст би требало да се повећа 2015. на 3,4% те 2016. на 3,5%. Раст БДП високо развијених земаља (high income countries) ће такође убрзавати са 1,3% 2013. на 2,2% (2014), те на 2,4% 2015. и 2016. Повећање БДП у ЗУР ће после 4,8% у 2013. износити 5,3% (2014), 5,5% 2015. и 5,7% 2016.¹⁶ Генерално, шест година након глобалне финансијске кризе светска економија, по проценама Светске банке, показује знаке снажнијег опоравка. Раст у 2014. је сензитиван на смањивање монетарног стимуланса у САД те на структурне промене које се предузимају у Кини. Раст САД је пројектован на 2,8% 2014. (после 1,8% 2013), да би се благо убрзао 2015. и 2016. (на 2,9%, односно 3%). Еврозона после две године контракције ће остварити раст од 1,1% 2014, 1,4% 2015. и 1,5% 2016. Раст у Индији се процењује на 6,2%, док се у Кини и у наредне три године очекује да би БДП могао расти брже од 'фамозних' 7%. Раст у Источној Европи и Централној Азији ће бити подстакнут растом извоза у развијеном делу Европе, али ће слаба домаћа тражња бити отежавајући фактор, уз потребно реструктуирање банкарског сектора, те фискалну консолидацију у многим од ових земаља (раст БДП овог региона ће 2013. износити 3,4%, благо ће убрзати на 3,5% 2014, те на 3,7% и 3,8% 2015. и 2016.).

¹⁵ Chandler, M. 2014 Outlook: Annus Not-So-Horribilis (3 January 2014).

<http://www.economywatch.com/features/global-economy-outlook-2014.03-01.html>

¹⁶ World Bank, 2014. Developing economies need robust blueprints to sustain growth (January 14, 2014).

<http://www.worldbank.org/en/news/feature/2014/01/14/developing-economies-need-robust-blueprints-to-sustain-growth>: *Global Economic Prospects*

<http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>

Индикативне су и пројекције основних статистичких трендова у 2014. од стране Еуромонитор Интернационал. Поред осталог, глобална потрошња увећаће се за три одсто, али ће свега десети део тог износа доћи из западне Европе; глобални раст БДП-а износиће 3,7%; раст дохотка по глави становника у западној Европи порашће први пут после 2007; просечна старост становништва у свету први пут ће прећи 30 година (а најстарији регион је источна Европа).¹⁷

Economist Intelligence Unit (ЕИУ) даје сличне процене. У складу са јануарским (2014) пројекцијама ЕИУ економске перспективе већине развијених земаља су добре, и изгледна је синхронизована експанзија у САД, еврозони и Јапану, по први пут од 2010. Ово ће утицати на повећање тражње на тржиштима у ЗУР, од којих су неке претрпеле бурну претходну годину, и погурати глобални раст у 2014. најбржим темпом у последње четири године. Economist Intelligence Unit прогнозира да ће светски БДП по тржишним курсевима порастати за 2,8% реално у 2014 (након 2% 2013). Највећу допринос даће побољшања у америчкој економији. Раст БДП САД се убрзава као последица већег креирања нових радних места, док су корпоративни профити на 50-годишњем максимуму. Еврозона, такође, показује знаке оживљавања слабе домаће тражње, док се детектује и унапређење економских перформанси неких земаља на периферији ЕУ. Уз Јапан, који бележи другу годину умереног раста, очекивано је ће да три највеће индустријске економије које заједно чине око половине глобалне производње, расти опет заједно у 2014. Кина је 2013. завршила боље него што се очекивало (мада банкарски систем земље, с времена на време, изгледа крхко). Велика Британија је такође на успону, иако је дуго ослањање те економије на потрошњу и сектор некретнитна разлог за забринутост. Дакле, иако перспективе изгледају охрабрујуће, то је само зато што је опоравак од рецесије у 2008-09. био разочаравајући. Наиме, након више од четири године од Велике рецесије, глобални опоравак је далеко од снажног. Услови у еврозони су и даље тешки. ЗУР имају проблеме, јер се са побољшањима у развијеним економијама (САД, Европа и Јапан), капитал повлачи са тржишта у развоју остављајући многе од тих земаља изложене познатом скупу проблема (превише кредитита, инфлација, углавном изостанак потребних економских реформи). У периоду 2015-2016. Economist Intelligence Unit очекује да ће се достигнути виши ниво раста глобалног БДП задржати захваљући убрзању раста у ЗУР, док ће се стопа раста БДП у развијеним земљама минимално успорити.¹⁸

¹⁷ <http://blog.euromonitor.com/2014/01/top-3-trends-for-economy-finance-trade-in-2014.html>

¹⁸ ЕИУ, 2014. Economist Intelligence Unit Global Forecast: Brightening outlook

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Раст светског ГДП (тржишни курсеви)	-2.3	3.9	2.6	2.2	2.0	2.8	2.9	2.8	2.8	2.9
Раст светског ГДП (по куповној моћи)	-0.8	5.0	3.8	2.9	2.9	3.6	3.8	3.9	3.9	4.0
Раст ГДП САД	-2.8	2.5	1.8	2.8	1.9	2.6	2.4	2.5	2.4	2.6
Раст ГДП Јапана	-5.5	4.7	-0.4	1.4	1.7	1.7	1.7	1.1	1.1	1.2
Раст ГДП Еврозоне	-4.4	1.9	1.6	-0.6	-0.4	1.1	1.3	1.4	1.3	1.5
Раст ГДП Кине	9.2	10.4	9.3	7.7	7.7	7.3	7.0	6.8	6.3	5.9
Раст ГДП Источне Европе	-5.6	3.5	3.9	2.1	1.4	3.0	3.6	3.8	4.3	4.3
Светска инфлација (просек)	1.6	3.0	4.2	3.4	3.1	3.4	3.5	3.4	3.4	3.6
Раст светске трговине	-11.7	14.1	6.5	2.5	2.9	5.2	5.0	5.3	5.4	5.4
Цене сирове нафте (\$/барел; Брент)	61.9	79.6	110.9	112.0	109.0	104.8	107.3	103.8	97.5	93.0
\$:€ (просек)	1.39	1.33	1.39	1.29	1.33	1.28	1.26	1.26	1.27	1.27

Табела 1.: Пројекције *Economist Intelligence Unit* за светску економију
Извор: *Economist Intelligence Unit*.

Међународни монетарни фонд је у свом извештају од октобра 2013. пројектовао главне показатеље светске економије, који су дати у табели 2. Поред осталог, предвиђа се убрзавање раста глобалног БДП, благ раст инвестиција, стабилна инфлација и минимално повећавање релативно скромних стопа раста извоза. Иначе, у јануарској пројекцији ММФ (2014) предвиђа да се глобални раст износити 3,6% у 2014. (што је испод потенцијалног раста од 4%), а за 2015. 4%. Шефица ММФ, Кристина Лагард (*Christine Lagarde*), потенцира да је избегнут најгори сценарио (Друга велика депресија) захваљујући напорима глобалних креатора економских политика: централне банке су одржале ниске каматне стопе чиме су подржавале финансијски систем, док су фискалне политике биле експанзивне.¹⁹

<http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=1701429754&Country=US&topic=Economy>

¹⁹ CHRISTINE LAGARDE, 9.1.2014. Re-Empowering the Global Economy

<http://www.project-syndicate.org/commentary/christine-lagarde-sets-out-the-priorities-on-which-policymakers-should-focus-to-lift-global-growth-in-2014#UwLrBzS1v4zo8Dmo.99>

Индикатори:		2014	2015	2016	2017	2018
БДП	стопа раста	3.0	3.4	3.6	3.6	3.6
БДП	милијарди текућих долара	76,888	81,347	86,256	91,408	96,904
Инвестиције	% БДП	25.1	25.4	25.8	26.2	26.6
Инфлација	годишњи просек раста цена	3.7	3.6	3.5	3.5	3.5
Раст волумена извоза роба и услуга	стопа раста	5.1	5.4	5.6	5.8	6.0
Вредност извоза роба и услуга	милијарди текућих долара	24,395	25,748	27,292	29,114	31,115

Табела 2.: Главни показатељи глобалне економије 2014-2018
 Извор: imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/weodata/download.aspx

Када су у питању средњорочне пројекције, процена портала Economy Watch је да ће 2018. глобални БДП вредети 97 598 милијарди текућих долара, док ће раст те године износити 4,5%. Исте године БДП САД ће износити 21 101 милијарди текућих долара, еврозоне 14 251, а Кине 14 941 милијарди текућих долара.²⁰ Процене Goldman Sachs Asset Management су да ће Кина остварити просечни раст БДП од 7,5% у другој деценији²¹ века, док ће просечан глобални раст бити 4,1%, уз просечни раст БДП САД од 2,5% и еврозоне од 1,5%.²¹ ОЕЦД предвиђа да ће глобални раст износити просечно 3,6% у раздобљу 2012-2017. (од тога ОЕЦД земље ће раст скромних 2,3% а остале 6,9%; раст еврозоне је процењен на 1,7%, Кине на 8,8%, САД на 2,7%).²²

У извештају Итау ББА и Itaу Unibanco дате су глобалне економске пројекције за период 2014-2020. Процењује се да ће потенцијал раста економије САД између 2014. и 2020. бити 2,1% (потенцијални раст ће успоравати услед споријег прираста радне снаге, нижег раста капиталног стока на 2,8% са 3,7%, те успоравања раста ТФП на 0,6% са 0,7% током периода 2014-2020). У истом периоду еврозона ће остварити просечну стопу раста од 1,1% (захваљујући расту капиталног стока од 1,8% годишње и ТФП од 0,6% годишње услед већих инвестиција) Раст Кине ће износити импресивних 7,3%, иако ће се раст током тог раздобља успоравати на испод 7% у 2020. Реални раст цена сировина износио је чак 51% од 2000. до 2010, док се у другој деценији 21. века пројектује знат-

²⁰ <http://www.economywatch.com/economic-statistics/year/2018/>

²¹ <http://snbchf.com/2013/05/jim-oneills-bullish-brics-outlook-until-2020-and-our-critics/>

²² OECD, 2012. MEDIUM AND LONG-TERM SCENARIOS FOR GLOBAL GROWTH AND IMBALANCES. OECD Economic Outlook, Volume 2012/1p: 200. <http://www.oecd.org/berlin/50405107.pdf>

но спорији раст потрошње сировина са вишим маргиналним трошковима њихове производње, што ће условити успорени номинални раст цена сировина од 40% до 2020 (што је у реалном износу око 10%).²³

Закључна разматрања

У 2013, по први пут у последњих два и по века, ЗУР стварају преко половине светског Б ДП.²⁴ Пет земаља БРИКС су са 8,4% удела у светској привреди (2000) доспеле на преко петине глобалног БДП 2013 (у текућим ценама), а 2018. њихов удео биће близу четвртине. ЗУР (земље у развоју или emerging markets), посебно чланице БРИКС, ће бележити солидан привредни раст и у периоду 2013-18, по пројекцијама ММФ-а (ИМФ, 2013).

Londonски The Economist (2013) омогућио је да се комбиновањем разних сценарија процени година када ће Кина сустићи САД. Ако пођемо од конзервативне процене да би просечни раст БДП Кине у наредној деценији могао бити 6% (а САД 2%), да би кинеска инфлација (односно дефлатор БДП) могла износити 4% (а америчка 2%) и да курс јуана према долару остане непромењен (што је упитно јер велики суфицит текућих плаћања Кине уз истовремени дефицит САД, тренутно по око 2,5% БДП, указује да ће јуан јачати према долару), онда Кина прстиже САД 2022, односно 2023. The Economist (2012) нас подсећа да је Британији било потребно 154 године да дуплира БДП по куповној моћи, почевши од 1700. САД су то урадиле за 53 године (од 1818.) а Кина за 12 година (током 80-их и 90-их година 20. века). Са БДП по куповној моћи по становнику од 8400 долара 2011. Кини ће бити потребно седам година да опет дуплира ниво, док ће САД то учинити тек 2035.

Бери Ајхенгрин (Barry Eichengreen, 2014) наглашава да је, после десет година, ера глобалних неравнотежа завршена. Наиме дефицит платног биланса САД је са алармантних 5,8% БДП 2006. пао на 2,7% БДП, ниво који та земља може релативно лако финансирати од својих тантијема (приходи од патената итд.) и приноса од страних инвестиција. С друге стране, кинески суфицит платног биланса је још снажније опао, са 10% БДП 2007. на 2,5% 2013. Немачки суфицит од 6% БДП је проб-

²³ Kenneth Rapoza, 26 March 2012, Global Growth Forecast 2020.

<http://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2012/03/26/global-growth-forecast-2020>

²⁴ SIMEON DJANKOV, A.VAN AGTMAEL, 'BRIC Wall', Foreign Policy, 24.9.2013. http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.foreignpolicy.com/articles/2013/09/24/bric_wall_emerging_markets_growth

лем за Европу, а турски дефицит од 7,4 % је углавном проблем за Турску. Показује се дакле да се глобалне неравнотеже нису наставиле у недоглед. Како је Кина задовољила своју потражњу за сигурним средствима окренула се ризичнијим страним инвестицијама, док је и почела да ребалансира своју економију од штедње ка потрошњи и од извоза ка домаћој тражњи. САД су у међувремену почеле да предузимају кораке да смање своју задуженост и повећају стопу штедње, док је и долар благо ослабио. Поред тога, америчка трговинска позиција биће ојачана 'freaking' револуцијом. У међувремену, чини се да су ЗУР научиле да извозни вишкови нису гаранција брзог раста, нити да велике међународне резерве гарантују финансијску стабилност. Бољи начини да се побољша стабилност су јачање надзора за опорезивање и контролу дестабилизујућих токова капитала и прилагођавање курса. Осврнувши се главне узроке кризе Ајхенгрин их види у прилично лабавом надзору, односно регулацији америчких финансијских институција и тржишта, што је омогућило финансијске ексцесе. Он као кључне проблеме сматра токове капитала из САД у Европу те токове новца из европских банака у САД, којима су финансирани хипотекарни (субприме) кредити.²⁵

Рејнхарт и Рогоф (Reinhart & Rogoff, 2014) указују да и, поред свега, развијене земље немају спремност за радикалне акције као што су: реструктурирање дугова да би се олакшао положај презадужених, увођење капиталних контрола, дозвољавање више инфлације (нпр. да ФЕД тежи инфлацији од 4% уместо 2%).²⁶ Легат кризе остаје у форми високих дугова (на максимуму од 1945.), неконкурентних привреда и високе стопе незапослености. Дугови су препрека опоравку, отежавају монетарну експанзију и лимитирају фискалне стимулансе.²⁷

Генерално, може се са доста извесности констатовати да ће Азија остати најбрже растући регион у наредним годинама. Наиме, економски фундаменти овог континента су и даље у добром стању. Нивои дугова (и државни и приватни) су ниски у поређењу са Западом, а већи део азијског банкарског сектора био је отпоран на утицај глобалне финан-

²⁵ BARRY EICHENGREEN, A Requiem for Global Imbalances 13.1.2014.

<http://www.project-syndicate.org/commentary/barry-eichengreen-notes-that-a-decade-after-external-imbalances-emerged-as-a-supposed-threat-to-the-global-economy--the-problem-has-disappeared#GeSXuOrkSREEG8qT.99>

²⁶ NEIL IRWIN, 2014. Maybe the U.S. economic recovery isn't that disappointing, after all, Washington Post, January 8. 2014. <http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2014/01/08/maybe-the-u-s-economic-recovery-isnt-that-disappointing-after-all/>

²⁷ Carmen Reinhart & Kenneth Rogoff (2014). This time is worse Jan 11th 2014. <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21593418-leading-american-economists-argue-desperate-times-call-desperate>

сијске кризе. Индикативна је анализа Алтмана (Altman, 2014), који потенцира да је у 2013. удео Источне Азије у глобалном БДП опао у односу на САД и ЕУ. Он, поред тога, наглашава ризик до дође до снажног потреса на неформалном кредитном тржишту Кине и пуцања „мехура” на кинеском тржишту.²⁸ Међутим, чини се да је тренд раста Азије и ЗУР средњорочно одржив.

Ове и наредне деценије САД ће, скоро извесно, остати водећа глобална сила и то захваљујући могућности да снажном дипломатијом и мрежом савезништава у свету углавном „прогурају” своје приоритете, војној супремацији и доминирајућем англосаксонском, односно евроатлантском, културном обрасцу. Кина и Русија (а у мањој мери и Бразил, Индија и поједине европске силе) биће све склоније да вуку потезе који су противни интересима САД, знајући са великом сигурношћу да за то неће сносити одређене, пре свега, економске или дипломатске последице. У сваком случају, настајање мултиполарног света, које ће, пре свега, бити узроковано снажним економским растом многољудних земаља у развоју, је процес који се тренутно чини иреверзибилним. Расту глобалне привреде ове земље ће извесно давати доминантни допринос и наредних година, вероватно и деценија.

Литература:

1. Altman, Daniel (2014): 9 Economic Trends to Watch in 2014. Foreign Policy, JANUARY 4, 2014. www.foreignpolicy.com/articles/2014/01/02/8_economic_trends_to_watch_in_2014#sthash.uGzWlKpG.dpbs
2. Bradsher, Keith (2014): China Dwarfs U.S. in Monetary Stimulus, New York Times, 15.1.2014. http://www.nytimes.com/2014/01/16/business/international/china-dwarfs-us-in-monetary-stimulus.html?ref=international&_r=0
3. Bradsher, Keith (2014b): Even as Wages Rise, China Exports Grow. 9.1.2014. http://www.nytimes.com/2014/01/10/business/international/chinese-exports-withstand-rising-labor-costs.html?ref=international&_r=0
4. Boccia, R. (2013): The Sure Path to American Decline, National Interest. Retrieved from <http://nationalinterest.org/commentary/the-sure-path-american-decline-9365?page=show>

²⁸ DANIEL ALTMAN, 2014. Nine Economic Trends to Watch in 2014. FOREIGN POLICY, JANUARY 4, 2014. www.foreignpolicy.com/articles/2014/01/02/8_economic_trends_to_watch_in_2014#sthash.uGzWlKpG.dpbs

5. Brooks S & Wohlforth W. (2008): *World out of Balance: International Relations and the Challenge of American Primacy*, Princeton, Princeton University Press, 2008.
6. Chandler, M. (2014): *Outlook: Annus Not-So-Horribilis* (3 January 2014).<http://www.economywatch.com/features/global-economy-outlook-2014.03-01.html>
7. Davis, D., & Leggett, J. (2013): *Underground Truths: Shale Won't Save Us*. *The National Interest* (October 28, 2013). Retrieved from <http://nationalinterest.org/commentary/underground-truths-shale-wont-save-us-9320?page=1>
8. Dervis, K. (2013): Brookings. 'The End of Convergence?' <http://www.brookings.edu/research/opinions/2013/10/03-emerging-market-growth-dervis>
9. Djankov, S. Agtmael, A. (2013): 'BRIC Wall' , *Foreign Policy*, 24.9.2013. http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.foreignpolicy.com/articles/2013/09/24/bric_wall_emerging_markets_growth
10. EICHENGREEN, BARRY (2014): *A Requiem for Global Imbalances* 13.1.2014.
11. <http://www.project-syndicate.org/commentary/barry-eichengreen-notes-that-a-decade-after-external-imbalances-emerged-as-a-supposed-threat-to-the-global-economy--the-problem-has-disappeared#GeSXuOrkSREEG8qT.99>
12. EIU (2014): *Economist Intelligence Unit Global Forecast: Brightening outlook*
13. <http://country.eiu.com/article.aspx?articleid=1701429754&Country=US&topic=Economy>
14. European Commission (2013): *Quarterly Report on the Euro Area, VOLUME 12 N. 4* (2013) European Union, 2013. str. 9-14. http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/qr_euro_area/2013/pdf/qrea4_en.pdf.
15. EUROSTAT (2013): [epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Real_GDP_growth_2002-2011_\(%25_change_compared_with_the_previous_year;_average_2002-2011\).png&filetimestamp=20121204111031](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Real_GDP_growth_2002-2011_(%25_change_compared_with_the_previous_year;_average_2002-2011).png&filetimestamp=20121204111031).
16. Guilford, G. (2013): *How the U.S. Government Shutdown Helps China's Geopolitical Influence*. *The Atlantic*. Retrieved from <http://www.theatlantic.com/china/archive/2013/10/how-the-us-government-shutdown-helps-chinas-geopolitical-influence/280231/>
17. Gnessoto N & Grevi G. (2006): *The New Global Puzzle: What World for the EU in 2025?*, Paris, EU ISS, 2006.
18. Hannon, & Brittain (2013): *EU Expects Sluggish Growth, High Unemployment to Persist*. *The Wall Street Journal* (5.11.2013). Retrieved from <http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702304391204579179161059761256>
19. Hong, S. (2013): *China Intervened Aggressively in Currency Markets in Latest Quarter*. *The Wall Street Journal* (15.10.2013). Retrieved from

- <http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702304106704579136800415516742>
20. IMF (2013): WORLD ECONOMIC OUTLOOK: Global Growth Patterns Shifting, Says IMF. WEO (Rupa Duttagupta and Thomas Helbling; IMF Research Department) October 8 2013.
 21. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/NEW100813A.htm>
 22. IRWIN, Neil (2014): Maybe the U.S. economic recovery isn't that disappointing, after all, Washington Post, January 8, 2014.
<http://www.washingtonpost.com/blogs/wonkblog/wp/2014/01/08/maybe-the-u-s-economic-recovery-isnt-that-disappointing-after-all/>
 23. Jun, Z. (2013): China's Untapped Growth Potential. Project Syndicate. Retrieved from <http://www.project-syndicate.org/commentary/jun-zhang-examines-the-factors-affecting-china-s-potential-rate-of-gdp-growth>
 24. LAGARDE, CHRISTINE (2014): Re-Empowering the Global Economy. Project-Syndicate, 9.1.2014.
 25. <http://www.project-syndicate.org/commentary/christine-lagarde-sets-out-the-priorities-on-which-policymakers-should-focus-to-lift-global-growth-in-2014#UwLrBzS1v4zo8Dmo.99>
 26. Minnich, & Baker (2013): China's Inevitable Changes. Stratfor. Retrieved from <http://www.stratfor.com/weekly/chinas-inevitable-changes>
 27. Pei, Minxin (2014): The Real China Threat: Credit Chaos, January 8, 2014, National Interest. <http://nationalinterest.org/commentary/the-real-china-threat-debt-9677?page=show>
 28. Pettis, Michael (2014): China Reforms: Why Maintaining High Economic Growth Is Impossible. EconomyWatch, 7.1.2014.
<http://www.economywatch.com/features/china-reforms-sustaining-high-economic-growth-impossible.07-01.html>
 29. Stephens, P. (2013): China is giving Europe a harsh lesson in geopolitics, Financial Times (13.6.2013). Retrieved from <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/8b68e518-d360-11e2-95d4-00144feab7de.html#axzz2jfZH6wAo>
 30. Rapoza, Kenneth (2012): Global Growth Forecast 2020.
<http://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2012/03/26/global-growth-forecast-2020>
 31. Reinhart, Carmen & Rogoff, Kenneth (2014): This time is worse Jan 11th 2014.
<http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21593418-leading-american-economists-argue-desperate-times-call-desperate>
 32. The Economist (2012): Double your income!, Dec 7th 2011, 14:55 by The Economist online (McKinsey Global Institute; IMF average of growth forecasts for 2011-16).
 33. The Economist (2012): Retrieved from <http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2012/03/china-will-overtake-america-within-decade-want-bet>
 34. The Energy Report (2013): The US Shale "Boom": A Fantasy Concocted By Politicians & Industry Bigwigs? (23 September 2013).

35. Yhome, K. (2013): East Asia Forum. Retrieved from <http://www.eastasiaforum.org/2013/06/19/the-geopolitics-of-chinas-new-energy-route/>
36. Wald, M. (2013): Shale's Effect on Oil Supply Is Not Expected to Last. Retrieved from Nov 12, 2013 http://www.nytimes.com/2013/11/13/business/energy-environment/shales-effect-on-oil-supply-is-not-expected-to-last.html?ref=international&_r=0
37. World Bank (2014): Developing economies need robust blueprints to sustain growth (January 14, 2014). <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2014/01/14/developing-economies-need-robust-blueprints-to-sustain-growth>: Global Economic Prospects <http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>
38. World Energy Outlook (2013): International Energy Agency. Retrieved from www.iea.org/publications/freepublications/publication/WEO2013_Executive_Summary_English.pdf

TENDENCIES OF THE GLOBAL ECONOMY IN THE SECOND DECADE OF THE 21ST CENTURY

Summary: According to World Bank recent report global GDP is projected to grow from 2.4% in 2013 to 3.2% this year, stabilizing at 3.4% and 3.5% in 2015 and 2016, respectively, with much of the initial acceleration reflecting a pick-up in high-income economies. The outlook for most rich countries is brightening and 2014 holds the prospect of synchronised expansion in the US, the euro zone and Japan for the first time since 2010. This will boost demand in emerging markets and push aggregate global GDP growth in 2014 to its fastest rate in four years.

The financial and then the economic crisis of the late 2000s dramatically undermine existing global forms of power. Indicators show that China's economic power will surpass the U.S. (at the beginning of the next decade), but despite that the U.S. will remain the leading global power and over the next decade, thanks to its strong diplomacy, network of global alliances, military supremacy and the dominant cultural pattern. Europe will continue to be focused on itself - on issues such as EU enlargement and repairment of the effects of crisis. Asia will remain the fastest growing region in the coming years as the economic indicators of the continent are in very good condition.

Key words: the Global Economy, Tendencies, Crisis of 2007-08, the U.S., China, Euro-Zone, 2020